

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (veliki senat)

z dne 14. novembra 2017*

„Predhodno odločanje – Državljanstvo Unije – Člen 21 PDEU – Direktiva 2004/38/ES – Upravičenci – Dvojno državljanstvo – Državljan Unije, ki je pridobil državljanstvo države članice gostiteljice in hkrati ohranil izvorno državljanstvo – Pravica državljana tretje države, ki je družinski član državljana Unije, do prebivanja v tej državi članici“

V zadevi C-165/16,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court) (višje sodišče (Anglija in Wales), oddelek Queen's Bench (upravni senat), Združeno kraljestvo) z odločbo z dne 8. marca 2016, ki je na Sodišče prispela 21. marca 2016, v postopku

Toufik Lounes

proti

Secretary of State for the Home Department,

SODIŠČE (veliki senat),

v sestavi K. Lenaerts, predsednik, A. Tizzano (poročevalec), podpredsednik, R. Silva de Lapuerta, predsednica senata, M. Ilešič, J. L. da Cruz Vilaça, J. Malenovský, E. Levits, C. G. Fernlund in C. Vajda, predsedniki senatov, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, S. Rodin, F. Biltgen, sodniki, K. Jürimäe, sodnica, in C. Lycourgos, sodnik,

generalni pravobranilec: Y. Bot,

sodni tajnik: I. Illéssy, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 15. maja 2017,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za T. Lounesa P. Saini, barrister, in R. Matharu, solicitor,
- za vlado Združenega kraljestva M. Holt, C. Crane in C. Brodie, agenti, skupaj z D. Blundellom, barrister,
- za špansko vlado V. Ester Casas, agentka,
- za poljsko vlado B. Majczyna, agent,

* Jezik postopka: angleščina.

– za Evropsko komisijo E. Montaguti in M. Wilderspin, agenta,
po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 30. maja 2017
izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2004/38/ES z dne 29. aprila 2004 o pravici državljanov Unije in njihovih družinskih članov do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, ki spreminja Uredbo (EGS) št. 1612/68 in razveljavlja Direktive 64/221/EGS, 68/360/EGS, 72/194/EGS, 73/148/EGS, 75/34/EGS, 75/35/EGS, 90/364/EGS, 90/365/EGS in 93/96/EEC (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 5, str. 46).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med Toufikom Lounesom in Secretary of State for the Home Department (minister za notranje zadeve, Združeno kraljestvo) zaradi zavrnitve izdaje dovoljenja za prebivanje zadevni osebi.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 V uvodnih izjavah 5 in 18 Direktive 2004/38 je navedeno:
„(5) Pravica vseh državljanov Unije do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic bi morala biti zagotovljena tudi njihovim družinskim članom, ne glede na državljanstvo, če naj bi se uresničevala v objektivnih pogojih svobode in dostojanstva. [...]
[...]
(18) Da bi bila pravica do stalnega prebivališča resnično sredstvo vključevanja v družbo države članice gostiteljice, v kateri državljan Unije prebiva, ta pravica, potem ko je pridobljena, ne bi smela biti podvržena nobenim pogojem.“
- 4 Člen 1 te direktive določa:
„Ta direktiva določa:
(a) pogoje, ki urejujejo uresničevanje pravice državljanov Unije in njihovih družinskih članov do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic;
(b) pravico do stalnega prebivališča na ozemlju držav članic za državljane Unije in njihove družinske člane;
[...]"
- 5 Člen 2 navedene direktive določa:
„Za namene te direktive:
1. ‚Državljan Unije‘ pomeni vsako osebo, ki ima državljanstvo države članice;

2. ‚Družinski član‘ pomeni:

(a) zakonca;

[...]

3. ‚Država članica gostiteljica‘ pomeni državo članico, v katero se državljan Unije preseli z namenom uresničevanja svoje pravice do prostega gibanja in prebivanja.“

6 Člen 3 Direktive 2004/38, naslovljen „Upravičenci“, v odstavku 1 določa:

„Ta direktiva se uporablja za vse državljane Unije, ki se preselijo ali prebivajo v državi članici razen v tisti državi, katere državljani so, in za njihove družinske člane, kot opredeljene v točki 2 člena 2, ki jih spremljajo ali se jim pridružijo.“

7 Člen 6 te direktive, naslovljen „Pravica do prebivanja do treh mesecev“, določa:

„1. Državljan Unije imajo pravico prebivati na ozemlju druge države članice v obdobju do treh mesecev brez kakršnih koli pogojev ali kakršnih koli formalnosti, razen zahteve, da imajo veljavno osebno izkaznico ali potni list.

2. Določbe odstavka 1 se uporabijo tudi za družinske člane, ki imajo veljavni potni list, ki niso državljani države članice in ki spremljajo ali se pridružijo državljanu Unije.“

8 Člen 7 navedene direktive, naslovljen „Pravica do prebivanja za več kot tri mesece“, v odstavkih 1 in 2 določa:

„1. Vsi državljani Unije imajo pravico prebivati na ozemlju druge države članice v obdobju, daljšem od treh mesecev, če:

(a) so delavci ali samozaposlene osebe v državi članici gostiteljici ali

(b) imajo dovolj sredstev zase in za svoje družinske člane, da med njihovim prebivanjem ne bodo postali breme sistema socialne pomoči v državi članici gostiteljici in če imajo celovito zavarovalno kritje za primer bolezni v državi članici gostiteljici ali

(c)

– so vpisani v zasebno ali javno ustanovo, ki jo država članica gostiteljica pooblasti ali financira na osnovi svoje zakonodaje ali upravne prakse, prvenstveno z namenom, da študirajo, kar vključuje poklicno usposabljanje, in

– imajo celovito zavarovalno kritje za primer bolezni v državi članici gostiteljici in zagotovijo ustreznemu nacionalnemu organu, z izjavo ali na kakšen drug enakovreden način, ki ga lahko izberejo, da imajo dovolj sredstev zase in za svoje družinske člane, da med njihovim prebivanjem ne bodo postali breme sistema socialne pomoči v državi članici gostiteljici ali

[...]

2. Pravica do prebivanja, predvidena v odstavku 1, se razširi na družinske člane, ki niso državljani države članice in ki spremljajo ali so se pridružili državljanu Unije v državi članici gostiteljici, pod pogojem da takšen državljan Unije izpolnjuje pogoje, navedene v odstavku 1(a), (b) ali (c).“

- 9 Člen 16 te direktive, ki je umeščen pod njeno poglavje IV z naslovom „Pravica do stalnega prebivališča, določa:

„1. Državljeni Unije, ki zakonito prebivajo nepretrgano pet let v državi članici gostiteljici, imajo pravico do stalnega prebivališča v tej državi. Pravica ni zavezana pogojem, predvidenim v poglavju III.

2. Odstavek 1 velja tudi za družinske člane, ki niso državljani države članice in ki zakonito prebivajo z državljanom Unije v državi članici gostiteljici nepretrgano pet let.

[...]

4. Ko je pravica do stalnega prebivališča enkrat pridobljena, se jo lahko izgubi samo zaradi odsotnosti iz države članice gostiteljice, ki traja več kot dve zaporedni leti.“

Pravo Združenega kraljestva

- 10 Direktiva 2004/38 je bila v pravo Združenega kraljestva prenesena z Immigration (European Economic Area) Regulations 2006 (2006/1003) (uredba iz leta 2006 o priseljevanju (Evropski gospodarski prostor), v nadaljevanju: uredba 2006). V tej uredbi je namesto izraza „državljan Unije“ uporabljen izraz „državljan [Evropskega gospodarskega prostora (EGP)]“.

- 11 V prvotni različici člena 2 navedene uredbe je bil pojem „državljan EGP“ opredeljen kot „državljan države EGP“, pri čemer je bilo pojasnjeno, da Združeno kraljestvo s pojmom „država EGP“ ni zajeto.

- 12 Ta člen po dveh zaporednih spremembah te uredbe z Immigration (European Economic Area) (Amendment) Regulations 2012 (2012/1547) (uredba o spremembi uredbe o priseljevanju (Evropski gospodarski prostor) iz leta 2012 (2012/1547); v nadaljevanju: uredba 2012/1547) in nato z Immigration (European Economic Area) (Amendment) (No 2) Regulations 2012 (2012/2560) (druga uredba o spremembi uredbe o priseljevanju (Evropski gospodarski prostor) iz leta 2012 (2012/2560); v nadaljevanju: uredba 2012/2560) določa:

„Za namene te uredbe: ‚državljan EGP‘ pomeni državljana države EGP, ki ni hkrati britanski državljan.“

- 13 S členi 6, 7, 14 in 15 uredbe 2006 so bili v pravo Združenega kraljestva preneseni členi 2, 7 in 16 Direktive 2004/38.

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

- 14 P. N. Ormazabal, španska državljanka, je septembra 1996 prispela v Združeno kraljestvo, da bi tam študirala. Tam od takrat prebiva, od septembra 2004 pa je tudi zaposlena za polni delovni čas.

- 15 Dne 12. avgusta 2009 je z naturalizacijo pridobila britansko državljanstvo in izdan ji je bil britanski potni list, pri čemer pa je obdržala tudi špansko državljanstvo.

- 16 Leta 2013 je začela zvezo s T. Lounesom, alžirskim državljanom, ki je v Združeno kraljestvo vstopil 20. januarja 2010 s šestmesečno vizo za obiskovalce in tam nezakonito ostal po izteku tega obdobja. P. N. Ormazabal in T. Lounes sta se cerkveno poročila 1. januarja 2014, civilno pa 16. maja 2014 v Londonu (Združeno kraljestvo). Odtlej prebivata v Združenem kraljestvu.

- 17 T. Lounes je 15. aprila 2014 na ministra za notranje zadeve naslovil prošnjo, da se mu v skladu z uredbo 2006 kot družinskemu članu državljana EGP izda dovoljenje za prebivanje.

- 18 Dne 14. maja 2014 mu je bilo vročeno obvestilo o nameri odstranitve, ki mu je bila priložena odločba o odstranitvi iz Združenega kraljestva, ker je s kršitvijo kontrol, ki veljajo na področju priseljevanja, prekoračil dovoljeno obdobje prebivanja v navedeni državi.
- 19 Minister za notranje zadeve je T. Lounesa z dopisom z dne 22. maja 2014 obvestil o svoji odločitvi, da zavrne njegovo prošnjo za izdajo dovoljenja za prebivanje, in o razlogih zanjo. V dopisu je bilo v bistvu navedeno, da se po spremembi člena 2 uredbe 2006 z uredbama 2012/1547 in 2012/2560 P.N. Ormazabal ne šteje več za „državljan[ko] EGP“ v smislu prvonavedene uredbe, ker je 12. avgusta 2009 pridobila britansko državljanstvo, čeprav je hkrati obdržala tudi špansko državljanstvo. Tako v Združenem kraljestvu ni več imela pravic, podeljenih z navedeno uredbo in Direktivo 2004/38. T. Lounes zato na podlagi navedene uredbe ni bil več upravičen do dovoljenja za prebivanje kot družinski član državljana EGP.
- 20 Iz predložitvene odločbe namreč izhaja, da so se britanski državljani, ki imajo tudi državljanstvo druge države članice EGP, tako kot P.N. Ormazabal, za razliko od državljanov, ki nimajo dvojnega državljanstva, pred to spremembo šteli za državljane EGP v smislu člena 2 uredbe 2006 in so torej lahko uveljavljali pravice, podeljene s to uredbo. Vendar se ti državljani po navedeni spremembi ne štejejo več za take in torej niso več upravičeni do teh pravic, zato naj tudi njihovi družinski člani, ki so državljani tretjih držav, ne bi več mogli uveljavljati pravice do prebivanja kot družinski člani.
- 21 T. Lounes je zoper odločbo z dne 22. maja 2014, navedeno v točki 19 te sodbe, vložil tožbo pri predložitvenem sodišču.
- 22 To sodišče dvomi glede skladnosti te odločbe in člena 2 uredbe 2006, kot je bila spremenjena z uredbama 2012/1547 in 2012/2560, s členom 21 PDEU in Direktivo 2004/38.
- 23 V zvezi s tem navaja, da je bila v skladu s pojasnjevalno opombo k uredbi 2012/1547 ter obrazložitvenim memorandumom k tej uredbi in uredbi 2012/2560 sprememba navedenega člena 2 uvedena po sodbi z dne 5. maja 2011, McCarthy (C-434/09, EU:C:2011:277), v kateri je Sodišče razsodilo, da se ta direktiva ne uporablja za državljana Unije, ki ni nikoli uveljavljal pravice do prostega gibanja, ki je vedno prebival v državi članici, katere državljan je bil, in ki je bil hkrati državljan druge države članice.
- 24 Vendar naj v obravnavani zadevi ne bi bilo sporno, da je P.N. Ormazabal pred pridobitvijo britanskega državljanstva na podlagi navedene direktive uveljavljala pravico do prostega gibanja in pridobila pravico do prebivanja v Združenem kraljestvu kot španska državljanica.
- 25 V teh okoliščinah se predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali je P.N. Ormazabal – kot trdi notranji minister – v Združenem kraljestvu z dnevom naturalizacije v tej državi članici izgubila ugodnosti iz Direktive 2004/38 ali pa je treba zanjo šteti – kot trdi T. Lounes – da je kljub pridobitvi britanskega državljanstva še vedno „upravičenka“ iz te direktive v smislu njenega člena 3(1) in da lahko v tej državi članici še vedno uveljavlja pravice, zagotovljene z navedeno direktivo, ker je ohranila špansko državljanstvo. T. Lounes namreč v prvem primeru ne bi več mogel uveljavljati pravice do prebivanja v Združenem kraljestvu kot družinski član državljana Unije na podlagi te direktive, v drugem primeru pa bi se mu to pravico lahko priznalo.
- 26 V tem okviru se predložitveno sodišče sprašuje tudi, ali bi bil odgovor na to vprašanje drugačen, če bi P.N. Ormazabal pred pridobitvijo britanskega državljanstva pridobila pravico do stalnega prebivališča v Združenem kraljestvu na podlagi člena 16 Direktive 2004/38 ali če bi v tem primeru imela le pravico do prebivanja za več kot tri mesece na podlagi člena 7 te direktive. Vrsta pravice, ki jo je P.N. Ormazabal imela pred naturalizacijo, naj bi bil predmet razprave med strankama iz postopka v glavni stvari in naj bi jo bilo še vedno treba določiti.

27 V teh okoliščinah je High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court) (višje sodišče (Anglija in Wales), oddelek Queen's Bench (upravni senat), Združeno kraljestvo) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali sta državljanka Unije s španskim državljanstvom, ki:

- se na podlagi svoje pravice do prostega gibanja na podlagi Direktive [2004/38] preseli v Združeno kraljestvo in
- na podlagi svoje pravice iz člena 7 ali člena 16 Direktive [2004/38] prebiva v Združenem kraljestvu in
- potem pridobi britansko državljanstvo, ki ga ima kot dvojna državljanka poleg španskega, in
- se nekaj let po pridobitvi britanskega državljanstva poroči z državljanom tretje države, s katerim prebiva v Združenem kraljestvu,

in njen soprog upravičenca iz Direktive [2004/38] v smislu člena 3(1), ob upoštevanju, da ona živi v Združenem kraljestvu ter ima špansko in britansko državljanstvo?“

Vprašanje za predhodno odločanje

28 Najprej je treba ugotoviti, da v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča, čeprav je predložitveno sodišče svoja vprašanja formalno omejilo samo na razlago člena 3(1) Direktive 2004/38, to Sodišča ne ovira, da predložitvenemu sodišču sporoči vse vidike razlage prava Unije, ki bi mu lahko koristili pri presoji predložene zadeve, in sicer ne glede na to, ali se je v predstavitvi svojih vprašanj nanje sklicevalo (glej po analogiji sodbo z dne 5. maja 2011, McCarthy, C-434/09, EU:C:2011:277, točka 24 in navedena sodna praksa).

29 V obravnavanem primeru je iz navedb v predložitveni odločbi razvidno, da se vprašanja, ki se predložitvenemu sodišču postavljajo v okviru zadeve v glavni stvari, ne nanašajo le na Direktivo 2004/38, ampak tudi na člen 21(1) PDEU.

30 Zato je treba šteti, da predložitveno sodišče s svojim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba Direktivo 2004/38 in člen 21(1) PDEU razlagati tako, da je v položaju, v katerem je državljan Unije s tem, da se je preselil v državo članico, ki ni država njegovega državljanstva, in tam na podlagi člena 7(1) ali člena 16(1) te direktive prebival, uveljavil svojo pravico do prostega gibanja, nato ob ohranitvi svojega izvirnega državljanstva pridobil državljanstvo te države in se več let zatem poročil z državljanom tretje države, s katerim še vedno prebiva na ozemlju navedene države članice, ta državljan tretje države še vedno upravičen do pravice do prebivanja v tej državi članici na podlagi določb navedene direktive ali člena 21(1) PDEU.

Razlaga Direktive 2004/38

31 V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča je namen Direktive 2004/38 olajšati uresničevanje temeljne in individualne pravice do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, ki je s členom 21(1) PDEU neposredno podeljena državljanom Unije, in to pravico krečiti. V uvodni izjavi 5 te direktive je poudarjeno, da bi morala biti ta pravica zagotovljena tudi njihovim družinskim članom, ne glede na državljanstvo, če naj bi se uresničevala v objektivnih pogojih svobode in dostojanstva (sodba z dne 18. decembra 2014, McCarthy in drugi, C-202/13, EU:C:2014:2450, točki 31 in 33 in navedena sodna praksa).

- 32 Vendar se z navedeno direktivo družinskim članom državljana Unije, ki so državljani tretje države, ne podeljuje nikakršna samostojna pravica. Tako so morebitne pravice, ki so tem državljanom podeljene s to direktivo, izvedene iz pravic, ki jih ima zadevni državljan Unije na podlagi uresničevanja svoje pravice do prostega gibanja (glej v tem smislu sodbo z dne 18. decembra 2014, McCarthy in drugi, C-202/13, EU:C:2014:2450, točka 34 in navedena sodna praksa).
- 33 Kot je Sodišče že večkrat razsodilo, pa iz jezikovne, sistematične in teleološke razlage določb Direktive 2004/38 izhaja, da ta direktiva ureja le pogoje za vstop in prebivanje državljana Unije v drugih državah članicah od tiste, katere državljan je, in da z njo ni mogoče utemeljiti izvedene pravice do prebivanja državljana tretje države, ki je družinski član državljana Unije, v državi članici, katere državljanstvo ima navedeni državljan Unije (glej v tem smislu sodbi z dne 12. marca 2014, O. in B., C-456/12, EU:C:2014:135, točka 37, in z dne 10. maja 2017, Chavez-Vilchez in drugi, C-133/15, EU:C:2017:354, točka 53).
- 34 Prvič, iz besedila člena 3(1) te direktive namreč izhaja, da spadajo na njeno področje uporabe in so upravičenci do pravic, ki jih podeljuje, državljani Unije, ki se preselijo ali prebivajo v „državi članici razen v tisti državi, katere državljani so“, in njihovi družinski člani, kot so opredeljeni v točki 2 člena 2 navedene direktive, ki jih spremljajo ali se jim pridružijo (sodba z dne 12. marca 2014, O. in B., C-456/12, EU:C:2014:135, točka 38).
- 35 Drugič, preostale določbe Direktive 2004/38, zlasti njeni člen 6, člen 7(1) in (2) ter člen 16(1) in (2), se nanašajo na pravico do prebivanja državljana Unije in izvedeno pravico do prebivanja njegovih družinskih članov bodisi v „drugi državi članici“ bodisi v „državi članici gostiteljici“ (sodba z dne 12. marca 2014, O. in B., C-456/12, EU:C:2014:135, točka 40 in navedena sodna praksa).
- 36 Tretjič, čeprav je cilj te direktive, kot je bilo ugotovljeno v točki 31 te sodbe, olajšati in okrepiti uresničevanje pravice državljanov Unije do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, pa se njen cilj, kot izhaja iz njenega člena 1(a), nanaša na pogoje uresničevanja te pravice (sodbi z dne 5. maja 2011, McCarthy, C-434/09, EU:C:2011:277, točka 33, in z dne 12. marca 2014, O. in B., C-456/12, EU:C:2014:135, točka 41).
- 37 Tako je Sodišče razsodilo, da glede na to, da država članica v skladu z načelom mednarodnega prava svojim državljanom ne more zavriniti pravice, da vstopijo na njeno ozemlje in tam ostanejo, in da je njihova pravica do prebivanja torej brezpogojna, z navedeno direktivo ni mogoče urejati prebivanja nekega državljana Unije v državi članici, katere državljan je. Zato ob upoštevanju sodne prakse, navedene v točki 32 te sodbe, namen te direktive tudi ni, da bi se družinskim članom tega državljana, ki so državljani tretje države, podelila izvedena pravica do prebivanja na ozemlju te iste države članice (glej v tem smislu sodbi z dne 5. maja 2011, McCarthy, C-434/09, EU:C:2011:277, točke 29, 34 in 42, in z dne 12. marca 2014, O. in B., C-456/12, EU:C:2014:135, točki 42 in 43).
- 38 V obravnavanem primeru ni sporno, da je P. N. Ormazabal, ki je španska državljanica, uveljavljala svojo pravico do prostega gibanja s tem, da se je preselila v državo članico, ki ni bila država članica njenega državljanstva, in tam prebivala, saj je leta 1996 zapustila Španijo in se preselila v Združeno kraljestvo. Prav tako ni sporno, da je bila „upravičenka“ iz Direktive 2004/38 v smislu njenega člena 3(1) in da je v Združenem kraljestvu prebivala na podlagi člena 7(1) ali – kot očitno priznava vlada Združenega kraljestva – člena 16(1) te direktive, vsaj dokler z naturalizacijo ni pridobila britanskega državljanstva.
- 39 Vendar, kot je generalni pravobranilec ugotovil v točkah 48 in 63 sklepnih predlogov, se je zaradi pridobitve tega državljanstva v primeru P. N. Ormazabal njen pravni položaj spremenil tako z vidika nacionalnega prava kot z vidika navedene direktive.
- 40 P. N. Ormazabal namreč od takrat prebiva v eni od držav članic, katerih državljanstvo ima, in ima zato tam v skladu z načelom mednarodnega prava, navedenega v točki 37 te sodbe, brezpogojno pravico do prebivanja.

- 41 Iz tega sledi, da, prvič, P. N. Ormazabal, odkar je pridobila britansko državljanstvo, ne ustreza več opredelitvi „upravičenke“ v smislu člena 3(1) Direktive 2004/38, kot je opozorjeno v točki 34 te sodbe. Drugič, ob upoštevanju ugotovitev iz točk 36 in 37 te sodbe njeno prebivanje v Združenem kraljestvu ne more biti več urejeno z navedeno direktivo, saj je to po naravi stvari brezpogojno.
- 42 V teh okoliščinah je treba šteti, da Direktive 2004/38 ni mogoče uporabiti za položaj P. N. Ormazabal, odkar je bila ta naturalizirana v Združenem kraljestvu.
- 43 Te ugotovitve ni mogoče omajati z okoliščino, da je P. N. Ormazabal s tem, da se je preselila v Združeno kraljestvo in tam prebivala, uveljavila svojo pravico do prostega gibanja ter da je po pridobitvi britanskega državljanstva ohranila tudi španskega. Ne glede na to dvojno okoliščino velja, da P. N. Ormazabal od pridobitve tega državljanstva ne prebiva več v „državi članici razen v tisti državi, katere [državljanica je]“ v smislu člena 3(1) te direktive in da torej ne spada več pod pojem „upravičenke“ v smislu te določbe.
- 44 Ob upoštevanju sodne prakse, navedene v točkah 32 in 37 te sodbe, njen mož T. Lounes, ki je državljan tretje države, prav tako ne spada pod ta pojem in torej na podlagi te direktive ne more biti upravičen do izvedene pravice do prebivanja v Združenem kraljestvu.

Razlaga člena 21(1) PDEU

- 45 Ker se z Direktivo 2004/38 v položaju, kakršen je položaj T. Lounesa, ne more utemeljiti izvedene pravice do prebivanja državljan tretje države, je treba ugotoviti, ali je tako pravico do prebivanja vendarle mogoče izpeljati iz določb Pogodbe DEU o državljanstvu Unije, zlasti člena 21(1) PDEU, ki vsakemu državljanu Unije podeljuje pravico do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic ob upoštevanju omejitev in pogojev, določenih s Pogodbama.
- 46 Spomniti je namreč treba, da je Sodišče v nekaterih primerih že priznalo, da je mogoče državljanom tretjih držav, ki so družinski člani državljan Unije in ki na podlagi določb Direktive 2004/38 ne morejo biti upravičeni do izvedene pravice do prebivanja v državi članici, katere državljanstvo ima državljan Unije, to pravico vseeno priznati na podlagi člena 21(1) PDEU (glej v tem smislu sodbi z dne 12. marca 2014, O. in B., C-456/12, EU:C:2014:135, točke od 44 do 50, in z dne 10. maja 2017, Chavez-Vilchez in drugi, C-133/15, EU:C:2017:354, točka 54).
- 47 Vendar se državljanu tretje države – tako kot z Direktivo 2004/38 – tudi s to določbo ne podeljuje nobene neodvisne pravice do prebivanja, ampak le pravica, ki je izvedena iz pravic, ki jih ima zadevni državljan Unije (sodbi z dne 8. novembra 2012, Iida, C-40/11, EU:C:2012:691, točki 66 in 67, ter z dne 12. marca 2014, O. in B., C-456/12, EU:C:2014:135, točka 36).
- 48 Izvedena pravica do prebivanja državljan tretje države, ki je družinski član državljan Unije, tako načeloma obstaja le, če je potrebna za to, da lahko državljan Unije dejansko izvršuje svojo pravico do prostega gibanja. Cilj in upravičenost take izvedene pravice do prebivanja torej temeljita na ugotovitvi, da bi bila zavrnitev priznanja take pravice zlasti v nasprotju s pravico do prostega gibanja, ki jo ima zadevni državljan Unije na podlagi člena 21(1) PDEU, ter uresničevanjem in polnim učinkom njegovih pravic na podlagi tega člena (glej v tem smislu sodbe z dne 8. novembra 2012, Iida, C-40/11, EU:C:2012:691, točka 68; z dne 12. marca 2014, O. in B., C-456/12, EU:C:2014:135, točka 45, in z dne 13. septembra 2016, Rendón Marín, C-165/14, EU:C:2016:675, točki 36 in 73).
- 49 V obravnavanem primeru je treba ugotoviti, da v nasprotju s tem, kar v bistvu zatrjuje vlada Združenega kraljestva, položaja državljan države članice, kot je P. N. Ormazabal, ki je s tem, da se je preselila na ozemlje druge države članice in da tam zakonito prebiva, uveljavila svojo pravico do

prostega gibanja, ni mogoče izenačiti s povsem notranjim položajem zgolj zato, ker je ta državljanka med tem prebivanjem ob svojem izvornem državljanstvu pridobila tudi državljanstvo države članice gostiteljice.

- 50 Sodišče je namreč že priznalo, da pri osebah, ki so državljani ene države članice in zakonito prebivajo na ozemlju druge države članice, katere državljanstvo tudi imajo, obstaja povezava s pravom Unije (glej v tem smislu sodbo z dne 8. junija 2017, Freitag, C-541/15, EU:C:2017:432, točka 34).
- 51 P. N. Ormazabal, ki je državljanka dveh držav članic in ki je kot državljanka Unije uveljavila svojo pravico do prostega gibanja in prebivanja v državi članici, ki ni njena izvorna država članica, se torej lahko sklicuje na pravice, ki jih ima zaradi svojega položaja, zlasti na pravice iz člena 21(1) PDEU, tudi zoper eno od teh dveh držav članic.
- 52 Pravice, ki jih imajo državljani držav članic na podlagi te določbe, vključujejo tudi pravico do običajnega družinskega življenja v državi članici gostiteljici, ki zajema tudi prisotnost članov njihove družine (glej po analogiji sodbo z dne 25. julija 2008, Metock in drugi, C-127/08, EU:C:2008:449, točka 62).
- 53 Okoliščina, da je neki državljan države članice, ki se je preselil v drugo državo članico in tam prebiva, poleg svojega izvornega državljanstva naknadno pridobil tudi državljanstvo zadnjenavedene države članice, ne more pomeniti, da se mu ta pravica lahko odvzame, sicer bi se členu 21(1) PDEU odvzelo polni učinek.
- 54 To bi po eni strani pomenilo, da se tega državljana obravnava enako kot državljana države članice gostiteljice, ki svoje države ni nikdar zapustil, s čimer bi se abstrahiralo okoliščino, da je ta državljan s preselitvijo na ozemlje navedene države članice uveljavil svojo pravico do prostega gibanja in da je ohranil svoje izvorno državljanstvo.
- 55 Država članica pa ne sme omejiti učinkov, ki izhajajo iz imetništva državljanstva druge države članice, zlasti pravic, ki so z njim povezane na podlagi prava Unije in ki nastanejo s tem, da državljan uveljavi svojo pravico do prostega gibanja.
- 56 Po drugi strani je treba poudariti, da se želi s pravicami, ki jih ima državljan Unije na podlagi člena 21(1) PDEU, vključno z izvedenimi pravicami, ki jih imajo njegovi družinski člani, olajšati postopno vključitev zadevnega državljana Unije v družbo države članice gostiteljice.
- 57 Državljan Unije, ki je – tako kot P. N. Ormazabal – po tem, ko se je v skladu s pravico do prostega gibanja preselil na ozemlje države članice gostiteljice in tam na podlagi in ob spoštovanju člena 7(1) ali člena 16(1) Direktive 2004/38 več let prebival, pridobil državljanstvo te države članice, se namreč želi trajno vključiti v družbo navedene države.
- 58 Kot je generalni pravobranilec v bistvu navedel v točki 86 sklepnih predlogov, bi bila ugotovitev, da se mora tak državljan, ki so mu bile zaradi uveljavitve pravice do prostega gibanja s členom 21(1) PDEU podeljene pravice, tem pravicam – zlasti pravici do družinskega življenja v državi članici gostiteljici – odpovedati, ker se je želel z naturalizacijo v njeno družbo še bolj vključiti, v nasprotju z logiko postopne vključitve, ki ji sledi ta določba.
- 59 To bi pomenilo tudi, da bi bil državljan Unije, ki je uveljavil svojo pravico do prostega gibanja in ki je poleg izvornega državljanstva pridobil tudi državljanstvo države članice gostiteljice, z vidika družinskega življenja obravnavan manj ugodno kot državljan Unije, ki je to pravico prav tako uveljavil, vendar je ohranil le svoje izvorno državljanstvo. Tako bi bile pravice, ki so državljanu Unije podeljene v državi članici gostiteljici, med drugim tudi pravica do družinskega življenja z državljanom tretje države, omejene glede na njegovo vključenost v družbo te države članice in število njegovih državljanstev.

- 60 Iz navedenega je razvidno, da mora biti državljan Unije v položaju, v kakršnem je P. N. Ormazabal, zaradi polnega učinka pravic, ki so državljanom Unije podeljene s členom 21(1) PDEU, v državi članici gostiteljici upravičen do uživanja pravic iz te določbe tudi po tem, ko je ob izvornem državljanstvu pridobil tudi državljanstvo te države članice, in natančneje, do tega, da razvije družinsko življenje s svojim zakoncem, ki je državljan tretje države, tako, da se zadnjenavedenemu podeli izvedena pravica do prebivanja.
- 61 Kar zadeva pogoje za podelitev te izvedene pravice do prebivanja, ti ne smejo biti strožji od pogojev, ki so z Direktivo 2004/38 določeni za podelitev take pravice do prebivanja državljanu tretje države, ki je družinski član državljana Unije, ki je s preselitvijo v drugo državo članico kot tisto, katere državljanstvo ima, uveljavil pravico do prostega gibanja. Tudi če se ta direktiva ne nanaša na položaj, kot je naveden v prejšnji točki te sodbe, jo je namreč treba za ta položaj uporabiti po analogiji (glej po analogiji sodbi z dne 12. marca 2014, O. in B., C-456/12, EU:C:2014:135, točki 50 in 61, ter z dne 10. maja 2017, Chavez-Vilchez in drugi, C-133/15, EU:C:2017:354, točki 54 in 55).
- 62 Na podlagi vseh navedenih ugotovitev je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba Direktivo 2004/38 razlagati tako, da v položaju, v katerem je državljan Unije s tem, da se je preselil v državo članico, ki ni država njegovega državljanstva, in tam na podlagi člena 7(1) ali člena 16(1) te direktive prebival, uveljavil svojo pravico do prostega gibanja, nato ob ohranitvi svojega izvornega državljanstva pridobil državljanstvo te države ter se več let zatem poročil z državljanom tretje države, s katerim še vedno prebiva na ozemlju navedene države članice, ta državljan tretje države na podlagi določb te direktive ni upravičen do izvedene pravice do prebivanja v zadevni državi članici. Vendar pa je do take pravice do prebivanja lahko upravičen na podlagi člena 21(1) PDEU pod pogoji, ki ne smejo biti strožji od pogojev, ki so v Direktivi 2004/38 določeni za dodelitev navedene pravice državljanu tretje države, ki je družinski član državljana Unije, ki je s preselitvijo v drugo državo članico kot tisto, katere državljanstvo ima, uveljavil svojo pravico do prostega gibanja.

Stroški

- 63 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (veliki senat) razsodilo:

Direktivo Evropskega parlamenta in Sveta 2004/38/ES z dne 29. aprila 2004 o pravici državljanov Unije in njihovih družinskih članov do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, ki spreminja Uredbo (EGS) št. 1612/68 in razveljavlja Direktive 64/221/EGS, 68/360/EGS, 72/194/EGS, 73/148/EGS, 75/34/EGS, 75/35/EGS, 90/364/EGS, 90/365/EGS in 93/96/EEC, je treba razlagati tako, da v položaju, v katerem je državljan Evropske unije s tem, da se je preselil v državo članico, ki ni država njegovega državljanstva, in tam na podlagi člena 7(1) ali člena 16(1) te direktive prebival, uveljavil svojo pravico do prostega gibanja, nato ob ohranitvi svojega izvornega državljanstva pridobil državljanstvo te države ter se več let zatem poročil z državljanom tretje države, s katerim še vedno prebiva na ozemlju navedene države članice, ta državljan tretje države na podlagi določb te direktive ni upravičen do izvedene pravice do prebivanja v zadevni državi članici. Vendar pa je do take pravice do prebivanja lahko upravičen na podlagi člena 21(1) PDEU pod pogoji, ki ne smejo biti strožji od pogojev, ki so v Direktivi 2004/38 določeni za dodelitev navedene pravice državljanu tretje države, ki je družinski član državljana Unije, ki je s preselitvijo v drugo državo članico kot tisto, katere državljanstvo ima, uveljavil svojo pravico do prostega gibanja.

Podpisi

